



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Daniely Zemanové a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Radana Malíka v právní věci žalobkyně: **Odborová organizace pracovníků správ památkových objektů při Národním památkovém ústavu**, se sídlem Bouzov 8, proti žalovanému: **Ministerstvo kultury**, se sídlem Maltézské náměstí 1, Praha 1, proti fiktivnímu rozhodnutí ministra kultury ve věci neposkytnutí informace, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 2. 2010, č. j. 5 Ca 352/2008 - 81,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností brojí žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) proti v záhlaví označenému usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým jí odňal osvobození od soudních poplatků, původně přiznané usnesením tohoto soudu ze dne 5. 11. 2008, č. j. 5 Ca 352/2008 - 18.

Městský soud v odůvodnění napadeného usnesení uvedl, že po rozhodnutí o procesním nástupnictví stěžovatelky za původní žalobkyni v souladu s § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů

(dále jen „s. ř. s.“), zjišťoval, zda stěžovatelka stále splňuje předpoklady pro osvobození od soudního poplatku. Shrnul výsledky zjištění majetkových poměrů stěžovatelky, která je dle jí sdělených údajů od roku 2005 ve složité finanční situaci. Veškeré náklady na svou činnost si hradí sama, neboť zaměstnavatel vůči ní neplní povinnosti dle pracovněprávních předpisů, příjmy z členských příspěvků jsou díky malé členské základně minimální a jejich zvýšení není prozatím reálné. Městskému soudu je z úřední činnosti známo, že stěžovatelka vede značný počet řízení o žalobách dle zákona č. 106/1999 Sb. (stěžovatelka je žalobkyní v cca 70 věcech, předsedkyně stěžovatelky v dalších 63 věcech). Dle městského soudu je pro posouzení žádosti stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků podstatný samotný způsob, jakým své soudní spory vede. Městský soud na konkrétním rozboru věci sp. zn. 7 Ca 216/2008 dokládá, že postup stěžovatelky v řízení nesměruje k získání informace, o kterou ve správním řízení žádala, ale k vedení navazujících sporů, a tím ve svém důsledku k oddálení poskytnutí původně žádané informace. Toto jednání městský soud označil za šikanózní výkon práva. Městský soud na podporu tohoto závěru odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2009, č. j. 8 As 49/2009 - 113 a č. j. 8 As 51/2009 - 124, v nichž byly procesní úkony stěžovatelky Nejvyšším správním soudem označeny shodně, tj. že „*nesvědčí o procesním postupu, jímž by chtěla žalobkyně hájit svá procesní práva se současným zájmem směřovat k vyřízení věci samotné*“. Městský soud dále konstatoval, že řízení o žalobách ve věci zákona č. 106/1999 Sb. nijak úzce nesouvisí se zákonem vymezenými úkoly odborových organizací ani s úlohou stěžovatelky definovanou v jejích stanovách. Stěžovatelka svým jednáním, jinak právem dovoleným, sleduje vyvolání formálního řízení, což je výkon práva, ale s ohledem na okolnosti výkon práva závadný. Dle městského soudu není primárním účelem jednání stěžovatelky získat informaci, nýbrž samoučelně napadnout postup správního orgánu opravným prostředkem. Závěry o výkonu práva šikanózním způsobem městský soud odůvodnil i odkazem na rozsah a povahu sporů vedených stěžovatelkou či její předsedkyní. Pokud stěžovatelka hodlá svá práva vymáhat v takovém rozsahu a způsobem, jak činí, je po ní spravedlivé požadovat, aby soudní řízení vedla s vědomím existence nákladů řízení. S ohledem na uvedené skutečnosti městský soud označil žádost stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků za zneužití tohoto institutu dle § 36 odst. 3 s. ř. s. s tím, že stěžovatelce z tohoto důvodu nelze dobrodiní zákona přiznat (§ 3 občanského zákoníku). V souladu s tímto závěrem rozhodl o odebrání stěžovatelce již přiznaného osvobození od soudních poplatků. Jako důvod pro odklon od stávající rozhodovací praxe městského soudu byl označen stoupající počet sporů a zejména v některých případech jejich šikanózní charakter a postup stěžovatelky, z něhož není patrná snaha vést spor k meritornímu rozhodnutí.

Stěžovatelka proti tomuto usnesení podala kasační stížnost, v níž namítla zmatečnost a nesprávné právní posouzení věci. Uvedla, že v řízení po rozhodnutí o jejím procesním nástupnictví původní žalobkyně nebylo rozhodnuto o osvobození její osoby od soudních poplatků, přičemž toto osvobození je vázáno k osobě

konkrétního žalobce a nepřechází na jeho procesního nástupce. Jestliže jí tedy jakožto procesní nástupkyni prozatím nebylo osvobození od soudních poplatků přiznáno, nemůže jí být ani odňato. V souvislosti s tím namítá, že ve vztahu k ní nelze argumentovat procesními postupy jiné právnické osoby v řízeních, v nichž stěžovatelka nebyla účastníkem. Senát městského soudu 5 Ca je dle jejího názoru z rozhodování vyloučen pro podjatost, neboť má negativní poměr ke stěžovateli založený podáním návrhu na určení procesní lhůty a poukazem na průtahy v řízení vedeném tímto senátem. Argumentace šikanózním výkonem práva je nepřipadná, neboť stěžovatelka se obrací na soud z důvodu porušování zákona č. 106/1999 Sb. povinnými subjekty, včetně žalovaného. Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhuje zrušení napadeného usnesení městského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost byla podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Soudní poplatek nebyl uhrazen, stěžovatelka není pro řízení o kasační stížnosti zastoupena. Nejvyšší správní soud připomíná, že dle konstantní judikatury zdejšího soudu není v řízení o kasační stížnosti ve věci zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků (či zde jeho odnětí) nedostatek uhrazení soudního poplatku o kasační stížnosti, jakož i nedostatek právního zastoupení důvodem pro odmítnutí kasační stížnosti.

Poté Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu důvodů uplatněných v kasační stížnosti [§ 103 odst. 1 písm. a) a c) s. ř. s.], zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou zpochybňující nestrannost senátu 5 Ca městského soudu, který v projednávané věci rozhodoval. Stěžovatelka podjatost členů senátu dovozovala z případného negativního vztahu k její osobě z důvodu podání návrhu na určení procesní lhůty. Nejvyšší správní soud k takto formulované námitce podjatosti odkazuje na § 8 odst. 1, větu poslední, s. ř. s., dle které *důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech*. Zcela v souladu s tímto ustanovením je i konstantní judikatura Nejvyššího správního soudu, který opakovaně v rozhodnutích vyslovil, že rozhodovací činnost, byť v neprospěch účastníka řízení, bez dalšího není způsobilá založit pochybnosti o podjatosti soudce dle § 8 s. ř. s. (viz například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 3. 2008, č. j. 6 Ads 123/2007 - 53, dostupný na www.nssoud.cz). Proto tato námitka stěžovatelky nebyla shledána důvodnou.

Stěžovatelka dále namítla, že městský soud nemohl rozhodnout o odnětí osvobození od soudních poplatků, neboť původní osvobození bylo přiznáno její

procesní předchůdkyni a na ni důsledky tohoto rozhodnutí nepřecházejí. Nejvyšší správní soud k této námitce uvádí následující:

Městský soud rozhodl usnesením ze dne 19. 6. 2009, č. j. 5 Ca 352/2008 - 51, o procesním nástupnictví stěžovatelky namísto původní žalobkyně v projednávané věci, a to na základě její žádosti a doložení, že původní žalobkyně zanikla bez likvidace sloučením se stěžovatelkou. V souvislosti s tím městský soud stěžovatelku vyzval k úhradě soudního poplatku za řízení ve výši 2000 Kč. K tomuto usnesení se stěžovatelka vyjádřila tak, že ve věci bylo vydáno pravomocné usnesení o osvobození žalobce od soudních poplatků a dosud nebylo rozhodnuto o jeho odejmutí, proto považuje usnesení obsahující výzvu k zaplacení soudního poplatku za předčasnou. Nejvyšší správní soud v této souvislosti odkazuje na ustanovení § 107 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), dle něhož *ten, kdo nastupuje do řízení na místo dosavadního účastníka řízení, musí přijmout stav řízení, jaký tu je v době nástupu do řízení*. Po rozhodnutí o procesním nástupnictví byl městský soud povinen vstup stěžovatelky do právní pozice původní žalobkyně akceptovat. Právní vztahy včetně procesních rozhodnutí vydaných za účastenství původní žalobkyně usnesením o procesním nástupnictví nezanikají a nepozbývají své účinnosti – to by bylo v přímém rozporu s citovaným § 107 odst. 4 o. s. ř. Vzhledem k možné změně poměrů u osoby žalobce osvobozeného od soudních poplatků byl však městský soud povinen dle § 36 odst. 3, věty poslední, s. ř. s. ověřit, zda trvají podmínky pro přiznání osvobození. Postup městského soudu, který po zjištění nesplnění podmínek stanovených § 36 odst. 3 s. ř. s. pro osvobození od soudních poplatků vyústil vydáním rozhodnutí o odnětí tohoto dříve přiznaného osvobození, tedy byl v souladu se zákonem.

Další námitka stěžovatelky, dle které je argumentace městského soudu „šikanózním výkonem práva“ nepřipadná, je zcela obecná a postrádá povinné náležitosti stížního bodu dle § 103 s. ř. s., zejména dostatečnou konkrétnost tvrzení. Městský soud v napadeném usnesení podrobně uvedl důvody, pro které označil některé procesní úkony stěžovatelky či její procesní předchůdkyně výše uvedeným výrazem, stěžovatelka však pouze oponovala odkazem na porušování zákona č. 106/1999 Sb. ze strany povinných subjektů včetně žalovaného. Tímto tvrzením stěžovatelka účinně nezpochybnila úvahy nastíněné městským soudem a rozbory jejích konkrétních procesních postupů, z nichž městský soud dovozoval v některých případech závadný výkon práva z její strany.

Stěžovatelka v kasační stížnosti dle jejího vlastního označení „nad rámec zásadní námítky“ poznamenala, že ve vztahu k ní nelze argumentovat procesními postupy či úkony jiné právnické osoby v řízeních, v nichž nebyla účastníkem. Tato poznámka postrádá jak konkrétnost tvrzení, tak i procesní vyústění, tj. není jednoznačné, jaký závěr či premisu městského soudu stěžovatelka konkrétně napadá, zda je považuje v rozporu se zákonem a z jakého důvodu. Též nad rámec

námítky Nejvyšší správní soud odkazuje na velmi těsné personální propojení stěžovatelky a její procesní předchůdkyně, zejména na shodu v osobě předsedkyně, která ve všech případech za stěžovatelku i za její předchůdkyni před soudy vystupuje. Nicméně městský soud v odůvodnění napadeného usnesení hodnotil nejen procesní úkony původní žalobkyně, ale i stěžovatelky (viz strana 2, druhý odstavec odůvodnění).

Stěžovatelka se v průběhu řízení o kasační stížnosti obrátila na Nejvyšší správní soud s návrhem na přerušení řízení do doby rozhodnutí rozšířeného senátu, který projednával otázku související s osvobozením neziskového občanského sdružení od soudních poplatků. Posouzení této žádosti je dle § 48 s. ř. s. v kompetenci předsedkyně senátu, která neshledala důvody pro přerušení řízení. Rozhodování rozšířeného senátu Nejvyšším správním soudem v jiné věci, byť o obsahově podobné otázce, není obligatorním důvodem uvedeným v § 48 odst. 1 s. ř. s. pro přerušení řízení. Předsedkyně senátu dospěla k závěru, že rozhodnutí v projednávané věci nezávisí na otázce, kterou by v tomto řízení Nejvyšší správní soud či devátý senát nebyl oprávněn řešit, jak předpokládá § 48 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť otázka předložená rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu prvním senátem nebyla totožná se stěžejní spornou otázkou v dané věci. Dle předkládací zprávy rozšířenému senátu první senát nesouhlasil se stávající judikaturou ostatních senátů Nejvyššího správního soudu v otázce posuzování nemajetnosti občanského sdružení a jejích příčin, naopak zneužití práva, pro které bylo odňato osvobození od soudních poplatků stěžovatelce, v identifikaci sporné otázky zmíněno nebylo. Nicméně v době rozhodování o kasační stížnosti již rozšířený senát Nejvyššího správního soudu o otázce týkající se podmínek osvobozování neziskových občanských sdružení od soudních poplatků rozhodl, přičemž se zabýval mimo jiné i otázkou zneužití práva při žádosti o osvobození od soudních poplatků a též možností zohlednění povahy občanského sdružení v těchto řízeních. Jak vyplývá z výše citovaných kasačních námitek, stěžovatelka úvahu městského soudu o zneužití práva účinně nezpochybnila, lze však obecně konstatovat, že závěry napadeného usnesení městského soudu nijak neodporují závěrům rozšířeného senátu uvedeným v usnesení ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, dostupném na www.nssoud.cz.

Nejvyšší správní soud neshledal námítky uvedené stěžovatelkou v kasační stížnosti důvodnými, napadené usnesení městského soudu není zatíženo ani vadami, které by byl Nejvyšší správní soud povinen zjišťovat z úřední povinnosti. Kasační stížnost byla proto zamítnuta dle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s. jako nedůvodná.

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., neboť stěžovatelce, která ve věci neměla úspěch, nevzniklo právo na náhradu nákladů řízení a žalovanému náklady řízení v souvislosti s řízením o kasační stížnosti nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. července 2010

Mgr. Daniela Zemanová
předsedkyně senátu